

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ДУАЛЬНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

**методологічні підходи та особливості організації підготовки студентів за
спеціальністю – 201 «Агрономія»**

*За редакцією
кандидата сільськогосподарських наук,
доцента О.С. Городецького*

Біла Церква

2019

УДК 378.018.44:63(072)

Т

Розглянуто і затверджено до друку
рішенням ради агробіотехнологічного
факультету
(протокол № 12 від 07.06.2019 р.)

Рецензенти:

Вахній С.П. – доктор с.-г. наук, професор кафедри технологій в рослинництві та захисту рослин, голова ФГ «Томилівське»;
Левандовська С.М. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри лісівництва, ботаніки і фізіології рослин БНАУ.

Укладачі: **Хахула В.С., Городецький О.С., Грабовський М.Б.**, кандидати с.-г. наук, доценти БНАУ, **Хахула Л.П.** кандидат педагогічних наук, доцент БНАУ; **Яковишин Л.Г.**, Герой України, генеральний директор ТОВ «Земля і воля»; **Центило Л.В.**, керівник ТОВ «Агрофірма «Колос» кандидат с.-г. наук, доцент НУБІП, голова ради роботодавців БНАУ.

Хахула В.С. Дуальна форма здобуття вищої освіти: методологічні підходи та особливості організації підготовки студентів за спеціальністю – 201 «Агрономія» /В.С. Хахула, О.С. Городецький, М.Б. Грабовський, Л.Г. Яковишин, Л.В. Центило / За ред. О.С. Городецького. – Біла Церква, 2019. – 25 с.

Викладено нормативно-правові акти, загальні положення та рекомендації запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти студентами спеціальності – 201 «Агрономія». За участі керівників передових господарств: генерального директора ТОВ «Земля і воля» Бобровицького району Чернігівської області, Героя України Л.Г. Яковишина та ТОВ «Агрофірма «Колос» Сквирського району Київської області, кандидата с.-г. наук, доцента НУБІП, голови ради роботодавців БНАУ Л.В. Центила розроблено орієнтовний навчальний план підготовки студентів за принципами дуальної форми здобуття вищої освіти та форми поточного і підсумкового контролю якості знань студентів.

ЗМІСТ

		Ст.
	Вступ	4
1.	Історія становлення дуальної форми здобуття освіти	5
2.	Нормативно-правові акти	6
3	Передумови запровадження дуальної освіти (проблеми сьогодення)	8
4.	Права та обов'язки суб'єктів дуальної форми здобуття вищої освіти	9
5.	Очікувані результати запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти	11
6.	Механізм запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти	12
7	Орієнтовний навчальний план підготовки студентів спеціальності – 201 «Агрономія» на базі ОР «Молодший спеціаліст» за принципами дуальної форми здобуття вищої освіти	19
8	Поточний та підсумковий контроль якості знань студентів	22
	Висновки	24
	Список використаної літератури	25

ВСТУП

Конкурентоспроможність будь-якої держави на світовому ринку та якість життя її населення напряду залежить від рівня професійної підготовки кадрів. Одним із провідних світових лідерів у сфері підготовки кваліфікованих кадрів на сьогодні виступає Європейський Союз, який завдячує цьому дуальній системі професійної освіти і навчання.

Дуальна освіта (від лат. *Dualis* – подвійний) – вид освіти, при якій поєднується навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації [1].

Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх фахівців, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

Теоретична частина підготовки фахівця проходить на базі освітньої установи, а практична – на робочому місці. Студенти поєднують навчання та стажування на підприємстві. При цьому підприємства здійснюють замовлення освітнім установам на конкретну кількість фахівців певної спеціальності, працедавці беруть участь у формуванні навчальної програми. Зі свого боку роботодавці можуть мати різні форми співучасті у підготовці фахівців – повністю оплачують навчання; закуповують необхідне обладнання; покривають всі видатки, пов'язані з процесом їх виробничого навчання; виплачують грошові винагороди студентам за використання їхньої праці тощо.

Саме тому необхідно сприяти подальшому розвитку експорту елементів дуальної форми підготовки кваліфікованих фахівців та прискорити запровадження її елементів у систему професійної та вищої освіти України.

1. Історія становлення дуальної форми здобуття освіти

Термін «дуальна система» був введений у педагогічну термінологію в середині 1960-х років у Німеччині – як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання. Дуальна освіта в Німеччині має чітку законодавчу базу та здійснюється за допомогою торгово-промислових та ремісничих палат. Від Німеччини цю систему перейняли Канада, Австрія, Швейцарія та інші країни [2].

Дуальна освіта активно практикується у багатьох країнах Європи, де у цій системі навчається 50 % осіб, що здобувають освіту. Дуальна освіта дала новий імпульс розвитку таким країнам Східної Азії, як Південна Корея і Китай, де вона охоплює 33 % осіб, що навчаються [3].

У Німеччині в цьому процесі задіяні понад 640 тисяч німецьких підприємств, щорічно вони укладають близько півмільйона угод про надання професійної освіти та інвестують у цю галузь біля 28 мільярдів євро [4].

Щоб потрапити у вищу дуальну школу Німеччини, абітурієнт має отримати закінчену середню або спеціалізовану середню освіту. Студентів відбирають на конкурсних засадах. Також кожен учень повинен знайти партнера серед підприємств – це головна умова.

У Вищій дуальній школі Гера-Айзенах навчання триває шість семестрів – три роки. Кожен семестр ділять на три місяці теорії і три – роботи на підприємстві. Хоча в інших закладах для отримання теоретичних знань студенту достатньо 1-2 дні на тиждень відвідувати виш, а також працювати самостійно. Решта підготовки – робота на підприємстві.

В компанії студент має наставника. Його статус закріплений у законі і за свою роботу зі студентами куратор отримує 538 євро. Впродовж трьох місяців він займається разом зі студентами проектами, які мають безпосередній зв'язок з підприємством.

Під час стажування випробовуються і впроваджуються ті чи інші проекти, які мають значення для майбутнього компанії. Ці проекти оцінює і

наставник, і професор вищої школи. Але є і традиційні контрольні роботи та домашні завдання.

Дуальна освіта закріплена на законодавчому рівні. Однак після завершення навчання випускник не зобов'язаний працювати в компанії, яка його вчила.

Упродовж 2015-2017 років в Україні здійснювався експеримент з організації навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання на базі Вищого професійного училища № 33 м. Києва (професія «Кухар»), Вищого професійного художнього училища м. Львова (професія «Маляр»), Вищого професійного училища машинобудування м. Запоріжжя (професія «Токар»).

Відбувся перший випуск трьох експериментальних груп, який засвідчив позитивні результати упровадження елементів дуальної форми навчання: високий рівень працевлаштування – до 97 %, підвищення якості професійної підготовки на 12-17 %, додаткові фінансові надходження – до 50 тисяч гривень у кожному ПТНЗ, зменшення витрат на комунальні послуги та витратні матеріали, більш стійка та взаємовигідна співпраця з роботодавцями.

У 2017-2018 рр. розпочато впровадження елементів дуальної форми навчання в 52 закладах професійної (професійно-технічної) освіти в 25 регіонах за 54 професіями. Розглядається питання впровадження у системі вищої освіти [5].

2. Нормативно-правові акти

У Законі України «Про освіту» (2017, № 38-39) затверджені форми здобуття освіти, серед яких є дуальна форма [6].

Стаття 9. Форми здобуття освіти.

1. Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх.

Основними формами здобуття освіти є:

інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);
індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві);
дуальна.

10. Дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

19 вересня 2018 року Кабінет міністрів України схвалив Концепцію підготовки фахівців за дуальною формою отримання освіти. Відповідні документи є у розпорядженні РБК-Україна [7].

Вона передбачає:

- модернізацію освітніх програм;
- підвищення якості підготовки фахівців;
- зближення освіти з вимогами ринку праці;
- посилення ролі та впливу роботодавців на освіту;
- підвищення мотивації до навчання серед учнів та студентів;
- ріст рівня зайнятості молоді;
- скорочення адаптаційного періоду випускників на роботі;
- підвищення конкурентоздатності працівників.

Дуальна освіта за даною Концепцією передбачає просторове і часове поєднання навчання в навчальному закладі та на підприємствах і вимагає своєї нормативно-правової бази, тому однією з частин Концепції є законодавче і нормативно-правове забезпечення.

Реалізація Концепції здійснюватиметься за такими етапами:

I етап - розробка нормативно-правової бази для впровадження дуальної форми отримання освіти в повному обсязі (2018 і 2019 роки);

II етап - розробка типових моделей дуальної форми отримання освіти в навчальних закладах, реалізація пілотних проектів моделей дуальної форми, проведення оцінки ефективності (2019 і 2020 роки);

III етап - створення кластерів дуальної освіти на базі конкурентоспроможних навчальних закладів та заінтересованих роботодавців, підприємств, установ, організацій, у тому числі тих, що належать до сфери управління органів державної влади (2020-2023 роки).

3. Передумови запровадження дуальної освіти (проблеми сьогодення)

1. З причини масовізації вищої освіти відбулося знецінення традицій практичної підготовки студентів, поширилася імітація та фальсифікація практичної підготовки.

2. Байдужість крупних товаровиробників до поліпшення матеріально-технічного забезпечення та стану якості надання освітніх послуг вищими навчальними закладами.

3. Брак або повна відсутність у закладах вищої освіти сучасної техніки, обладнання та технологій, до використання яких необхідно підготувати майбутнього фахівця.

4. Підприємства почали масово відмовлятися працювати зі студентами, посиляючись на збереження комерційної таємниці або складні конкурентні обставини.

5. Внаслідок приватизації держава втратила важелі адміністративного впливу на підприємства.

6. Масово поширилася практика роботи випускників ВНЗ не за фахом або не за відповідною кваліфікацією.

7. Відсутність механізму оплати праці студентів-практикантів у державних і приватних підприємствах.

Проявами проблеми є:

- вимоги до наявності досвіду роботи за фахом у випускників, які влаштовуються на роботу;
- масова частка випускників, які не працюють за здобутим фахом;
- неефективне використання трудових ресурсів роботодавцями, які завищують формальні кваліфікаційні вимоги до випускників;
- масовий виїзд молодих фахівців за кордон, де вони переважно працюють на важких роботах, не пов'язаних зі здобутим фахом і кваліфікацією.

Шляхи і способи розв'язання проблем:

- розробка моделі взаємовигідних відносин закладів вищої освіти та роботодавців, спрямованої на наскрізну практичну підготовку студентів до самостійної професійної діяльності за фахом;
- встановлення рівноправного партнерства закладів вищої освіти, роботодавців та студентів з метою набуття останніми практичного досвіду в умовах реальної професійної діяльності через запровадження дуальної форми здобуття освіти;
- дуальна форма здобуття освіти має об'єднати зацікавленість роботодавців, закладів освіти і студентів в якості підготовки майбутніх фахівців;

4. Права та обов'язки суб'єктів дуальної форми здобуття вищої освіти

Для ефективного запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти необхідно чітко встановити права та обов'язки вищих навчальних закладів, роботодавців і студентів.

Здобувач освіти:

- має відповідально ставитися до виконання навчального плану згідно з графіком навчального процесу;

- має дотримуватися статуту ВНЗ та положень корпоративної політики підприємства;

- має підтримувати контакт з координаторами програми дуальної форми освіти;

- має право вимагати дотримання правил техніки безпеки та гідного ставлення до себе і у випадку порушення цих правил позиватися до захисту своїх прав згідно чинного законодавства України.

Заклад освіти:

- забезпечує якісну теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання та відповідність стандартам освіти;

- відповідає за налагодження співпраці з роботодавцями, а також подальшу ефективну комунікацію сторін;

- проводить відбір підприємств для дуальної освіти відповідно до стандартів за освітньою програмою;

- розробляє і затверджує навчальний план відповідно до професійного стандарту та потреб роботодавців;

- забезпечує узгодження з роботодавцем змісту теоретичної та практичної частини підготовки;

- забезпечує супровід навчання здобувача освіти на підприємстві;

- разом з представником підприємства приймає звітність та оцінює якість підготовки студентів.

Роботодавець:

- може ініціювати налагодження співпраці із закладом освіти щодо підготовки фахівців за дуальною формою освіти;

- має відповідати визначеним критеріям до підприємств, що надають місця практичної підготовки за дуальною формою освіти;

- несе відповідальність за техніку безпеки та охорону праці на виробництві;

- бере участь у розробці освітніх програм та навчального плану підготовки студентів;

- бере участь у відборі студентів на навчання за дуальною формою освіти;
- бере участь у оцінюванні практичної роботи здобувача освіти;
- надає робоче місце здобувачу освіти на підприємстві на період стажування;
- закріплює за здобувачем освіти кваліфікованого наставника;
- надає необхідні ресурси та інформаційні матеріали для виконання роботи здобувачем освіти;
- створює необхідні соціально-побутові умови і можливості для реалізації здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

5. Очікувані результати запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти

Для здобувача освіти:

- поєднання теоретичних знань з практичним досвідом роботи на підприємствах;
- збільшення шансів на отримання першого робочого місця після закінчення навчального закладу;
- наявність до завершення навчання стажу роботи, необхідного для подальшого професійного зростання та кар'єрного шляху;
- отримання практичного досвіду під час навчання та можливості заробітку в процесі навчання.

Для закладу освіти:

- підвищення конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг;
- доступ до актуальної інформації про поточний стан розвитку професій та видів економічної діяльності, для яких заклад освіти готує фахівців;
- підвищення якості освіти за рахунок адаптації освітніх програм до вимог роботодавців;
- підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;

- розширення можливостей для прикладних наукових досліджень.

Для роботодавця:

- вплив на процес підготовки фахівців з необхідними знаннями, вміннями і компетентностями;

- отримання кваліфікованих кадрів, готових якісно працювати без додаткових витрат на первинне ознайомлення із робочими процесами на підприємстві;

- відбір найталановитіших здобувачів освіти для працевлаштування після закінчення навчання.

- підтримуючи систему дуального навчання, роботодавець інвестує у власне майбутнє, підвищуючи свій імідж на ринку праці;

6. Механізм запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти

Для закріплення взаємовідносин суб'єктів дуальної форми здобуття вищої освіти в правовому полі необхідно розробити типові угоди, в яких мають бути чітко прописані права та обов'язки сторін.

Саме тому нами були розроблені угоди: двостороння – між ВНЗ і роботодавцем та трьохстороння – між ВНЗ, роботодавцем і студентом.

про проведення спільної навчально-практичної підготовки студентів за принципами дуальної форми здобуття освіти

м. Біла Церква

" ____ " _____ 2019 р.

Білоцерківський національний аграрний університет, (надалі – «Університет»), в особі ректора, академіка НААНУ **Даниленка Анатолія Степановича**, який діє на підставі Статуту, з одного боку, та **ТОВ «Земля і Воля»** (надалі – «Товариство») в особі генерального директора **Яковишина Леоніда Григоровича** який діє на підставі Статуту з іншого боку, надалі разом поіменовані як «Сторони», а кожна окремо – «Сторона», уклали дану Угоду про співпрацю (надалі – «Угода»), про нижче наведене:

1. Предмет Угоди

1.1. Згідно з умовами даної Угоди Сторони зобов'язуються співпрацювати у проведенні **дуальної форми здобуття освіти**, яка передбачає навчання, виховання, професійну підготовку студентів Університету з метою поліпшення якості підготовки фахівців, закріплення здобутих теоретичних знань та практичного застосування їх на виробництві.

2. Напрями можливої співпраці

2.1 Розробка моделі взаємовигідних відносин Університету та Товариства, спрямованої на наскрізну практичну підготовку студентів з метою їх готовності до самостійної професійної діяльності за фахом.

2.2 Встановлення рівноправного партнерства Університету, Товариства та студентів з метою набуття останніми практичного досвіду в умовах реальної професійної діяльності через запровадження **дуальної форми здобуття освіти**.

2.3 Об'єднання зацікавленості Університету, Товариства і здобувачів освіти в якості підготовки майбутніх фахівців.

2.4 Залучення Товариства до формування навчальних планів підготовки фахівців, захисту звітів практичної підготовки та кваліфікаційних випускних робіт студентів.

2.5 Адаптація здобувачів вищої освіти до першого робочого місця і сприяння подальшому професійному їх росту.

2.6 Забезпечення набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, які дозволять йому адаптуватися до різноманітних економіко-технологічних змін.

2.5. Жодні положення цієї Угоди не можуть тлумачитись як обмеження на співробітництво між Сторонами у будь-яких інших сферах діяльності.

3. Права та обов'язки сторін

3.1. Університет:

3.1.1 Забезпечує якісну теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання та відповідність стандартам освіти.

3.1.2 Відповідає за налагодження співпраці з Товариством, а також подальшу ефективну комунікацію сторін.

3.1.3 Розробляє і затверджує навчальні плани та програми практичної підготовки студентів відповідно до професійного стандарту та потреб Товариства.

3.1.4 Забезпечує узгодження з Товариством змісту теоретичної та практичної частини підготовки.

3.1.5 Погоджує виділення сторонами ресурсів на реалізацію навчального плану підготовки студентів.

3.1.6 Забезпечує супровід навчання здобувачів вищої освіти на підприємстві, разом з представником Товариства приймає звітність та оцінює результати підготовки студентів.

3.2 Товариство:

3.2.1 Забезпечує якісну практичну підготовку студентів, техніку безпеки та охорону праці на виробництві.

3.2.2 Бере участь у розробці освітніх програм, навчального плану та програми практичної підготовки студентів.

3.2.3 Бере участь у відборі студентів на навчання за дуальною формою здобуття освіти.

3.2.4 Бере участь у оцінюванні результатів практичної підготовки студентів.

3.2.5 Зобов'язується не використовувати студентів на роботах, що не пов'язані з виконанням програми практичної підготовки.

3.2.6 Надає робоче місце здобувачу освіти на підприємстві під час проходження стажування.

3.2.7 Закріплює за здобувачем освіти кваліфікованого наставника.

3.2.8 Надає необхідні ресурси та інформаційні матеріали для виконання програми стажування здобувачами вищої освіти;

3.2.9 Створює необхідні соціально-побутові умови і можливості для реалізації здобувачем освіти індивідуального навчального плану підготовки.

3.2.10. Після закінчення стажування дає характеристику на кожного студента-практиканта, в якій відображає якість проходження стажування.

4. Відповідальність сторін

4.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення **дуальної форми здобуття освіти** згідно з діючим законодавством України.

4.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

4.3. Ця Угода набирає чинності після її підписання Сторонами і діє до моменту його розірвання з однієї або обох сторін згідно з чинним законодавством України.

4.4. Сторони, що домовляються, виконують передбачену угодою роботу, за рахунок своїх коштів, без взаємних фінансових розрахунків.

5. Інші умови

5.1. Зміни і доповнення до Угоди дійсні у тому випадку, якщо вони здійснені у письмовій формі та підписані уповноваженими представниками Сторін.

5.2. Жодна зі Сторін не може передавати свої права та обов'язки за цією угодою третій особі без письмової згоди іншої Сторони.

5.3. Ця Угода укладена у двох примірниках, причому обидва примірники мають однакову юридичну силу.

6. Місцезнаходження, реквізити та підписи Сторін.

Товариство:

ТОВ «Земля і Воля» Чернігівська обл.,
м. Бобровиця вул. Чернігівська, 34.

Генеральний директор ТОВ «Земля і Воля» _____ **Яковишин Л.Г.**

М.П.

Університет:

Білоцерківський НАУ
09117, Україна, Київська область,
м. Біла Церква, Соборна площа 8/1
Код 00493712 УДК в Київській
області

МФО 821018 Рахунок
35220006001144

Ректор _____ **Даниленко А.С.**
М.П.

Угода № _____

про підготовку фахівців за принципами дуальної форми здобуття освіти

м. Біла Церква

" ____ " _____ 2019 р.

Білоцерківський національний аграрний університет, (надалі – «Університет»), в особі ректора, академіка НААНУ **Даниленка Анатолія Степановича**, який діє на підставі Статуту.

ТОВ «Земля і Воля» (надалі – «Товариство») в особі генерального директора **Яковишина Леоніда Григоровича** який діє на підставі Статуту.

Студент (ПБ): _____,
рік вступу, курс, спеціальність _____

надалі разом поіменовані як «Сторони» уклали дану Угоду про співпрацю (надалі – Угода), про нижче наведене:

1. Предмет Угоди

1.1. Згідно з умовами даної Угоди Сторони зобов'язуються співпрацювати у проведенні **дуальної форми здобуття освіти**, яка передбачає навчання, виховання, професійну підготовку студентів Університету з метою поліпшення якості підготовки, закріплення здобутих теоретичних знань та практичного застосування їх на виробництві.

1.2 Встановлення рівноправного партнерства Університету, Товариства та студентів з метою набуття останніми практичного досвіду в умовах реальної професійної діяльності через запровадження **дуальної форми здобуття освіти**.

2. Права та обов'язки сторін

2.1 Університет:

2.1.1 Забезпечує якісну теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання та відповідність стандартам освіти.

2.1.2 Відповідає за налагодження співпраці з Товариством, а також подальшу ефективну комунікацію сторін.

2.1.3 Розробляє і затверджує навчальні плани та програми практичної підготовки студентів відповідно до професійного стандарту та потреб Товариства.

2.1.4 Забезпечує узгодження з Товариством змісту теоретичної та практичної частини підготовки.

2.1.5 Погоджує виділення сторонами ресурсів на реалізацію навчального плану підготовки студентів.

2.1.6 Забезпечує супровід навчання здобувачів вищої освіти на підприємстві, разом з представником Товариства приймає звітність та оцінює результати підготовки студентів.

3.2 Товариство:

3.2.1 Несе відповідальність за якісну практичну підготовку студентів (стажування), техніку безпеки та охорону праці на виробництві.

3.2.2 Бере участь у розробці освітніх програм, навчального плану та програми практичної підготовки студентів.

3.2.3 Бере участь у відборі студентів на навчання за дуальною формою здобуття освіти.

3.2.4 Бере участь у оцінюванні результатів практичної підготовки студентів.

3.2.5 Zobov'язується не використовувати студентів на роботах, що не пов'язані з виконанням програми практичної підготовки.

3.2.6 Надає робоче місце здобувачу освіти на підприємстві під час стажування.

3.2.7 Закріплює за здобувачем освіти кваліфікованого наставника.

3.2.8 Надає необхідні ресурси та інформаційні матеріали для виконання програми стажування здобувачами вищої освіти;

3.2.9 Створює необхідні соціально-побутові умови і можливості для реалізації здобувачем освіти індивідуального навчального плану підготовки.

3.2.10. Після закінчення стажування дає характеристику на кожного студента-практиканта, в якій відображає якість проходження практики.

4.2 Студент:

4.2.1 Відповідально ставиться до виконання навчального плану згідно з графіком навчального процесу.

4.2.2 Дотримується статуту ВНЗ та положень корпоративної політики підприємства.

4.2.3 Підтримує контакт з координаторами програми дуальної форми здобуття освіти;

4.2.4 Має право вимагати дотримання правил техніки безпеки та гідного ставлення до себе і у випадку порушення цих правил позиватися до захисту своїх прав згідно чинного законодавства України.

5. Додаткові умови Угоди

Заповнюються сторонами у разі, коли потрібно додатково внести певні трьохсторонні зобов'язання: _____

6. Відповідальність Сторін

6.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення **дуальної форми здобуття освіти** згідно з діючим законодавством України.

6.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами, вирішуються у встановленому законодавством порядку.

6.3. Ця Угода укладена у трьох примірниках, причому всі три примірники мають однакову юридичну силу.

7. Юридичні адреси Сторін

Університет: Білоцерківський національний аграрний університет 09117, Україна, Київська область, м. Біла Церква, Соборна площа 8/1 Код 00493712 УДК в Київській області МФО 821018 Рахунок 35220006001144.

Товариство: ТОВ «Земля і Воля» Чернігівська обл., м. Бобровиця вул. Чернігівська, 34.

Студент (ПІБ): _____

Місце проживання: _____

Паспорт (серія, номер, ким і коли виданий): _____

Підпис студента _____

Генеральний директор ТОВ «Земля і Воля» _____ Яковишин Л.Г.

М.П.

Ректор Білоцерківського НАУ _____ Даниленко А.С.

М.П.

Декан агробіотехнологічного факультету _____ В.С. Хахула

**7. Орієнтовний навчальний план підготовки студентів спеціальності –
201 «Агрономія» на базі ОР «Молодший спеціаліст» за принципами
дуальної форми здобуття вищої освіти**

Назва навчальної дисципліни	Кількість тижнів	Кількість кредитів	Обсяг годин		
			всього	аудиторних	самостійна робота
1-й семестр					
Блок теоретичного навчання					
Вища математика	12	2	60	24	36
Ботаніка		4	120	96	24
Механізація (трактори і автомобілі)		4	120	96	24
Ґрунтознавство		4	120	96	24
Екологія та охорона навколишнього середовища		2	60	24	36
Блок практичного стажування на підприємстві					
Механізація (ознайомлення з машино-тракторним парком)	1	1	30	-	30
Ґрунтознавство (ознайомлення з ґрунтово-кліматичними умовами господарства)	1	1	30	-	30
Підготовка та захист звіту стажування	1	1	30	-	30
Семестрова сесія	2	-	-	-	-
Усього за 1-й семестр	17	19	570	336	234
2-й семестр					
Блок теоретичного навчання					
Генетика рослин	18	3	90	36	54
Фізіологія рослин		4	120	72	48
Механізація (с.-г. машини)		6	180	144	36
Землеробство (в т.ч. гербологія)		8	240	180	60
Агрофармакологія		4	120	72	48
Блок практичного стажування на підприємстві					
Ботаніка (збір гербарію рослин)	1	1	30	-	30
Землеробство (вивчення сівозмін, систем землеробства)	2	2	60	-	60
Агрофармакологія (схеми закупівлі та застосування ЗЗР)	2	2	60	-	60
Підготовка та захист звіту стажування	1	1	30	-	30
Семестрова сесія	2	-	-	-	-
Усього за 2-й семестр	26	31	930	504	426

3-й семестр					
Блок теоретичного навчання					
Агрохімія	11	4	120	88	32
Ентомологія		4	120	88	32
Електрифікація с.-г. виробн.		2	60	22	38
Меліорація		3	90	44	46
Плодівництво		3	90	66	24
Блок практичного стажування на підприємстві					
Агрохімія (системи застосування добрив, їх надходження та зберігання)	1	1	30	-	30
Електрифікація (наявне електрообладнання та правила його експлуатації)	1	1	30	-	30
Меліорація (заходи боротьби з ерозією ґрунтів)	1	1	30	-	30
Підготовка та захист звіту стажування	1	1	30	-	30
Семестрова сесія	2	-	-	-	-
Усього за 3-й семестр	17	20	600	308	292
4-й семестр					
Блок теоретичного навчання					
Овочівництво	16	4	120	96	24
Фітопатологія		5	150	128	22
Рослинництво		5	150	128	22
Селекція та насінництво		4	120	96	24
Блок практичного стажування на підприємстві					
Насінництво (шляхи забезпечення насінням, система насінництва)	1	1	30	-	30
Система захисту рослин від хвороб, шкідників, бур'янів)	1	1	30	-	30
Рослинництво (формування елементів структури врожаю, вивчення технологій)	5	5	150	-	150
Підготовка та захист звіту стажування	1	1	30	-	30
Семестрова сесія	2	-	-	-	-
Усього за 4-й семестр	26	26	780	448	332
5-й семестр					
Блок теоретичного навчання					
Основи наукових досліджень	12	3	90	48	42
Рослинництво		4	120	96	24
Технічні культури		4	120	96	24

Технологія переробки та зберігання продукції росл.-ва.		4	120	96	24
Блок практичного стажування на підприємстві					
Післязбиральна підготовка насіння та закладка його на зберігання	1	1	30	-	30
Організація переробної галузі рослинницької продукції	1	1	30	-	30
Підготовка та захист звіту стажування	1	1	30	-	30
Семестрова сесія	2	-	-	-	-
Усього за 5-й семестр	17	18	540	336	204
6-й семестр					
Блок теоретичного навчання					
Стандартизація та управління якістю продукції рослинництва	14	4	120	84	36
Кормовиробництво та луківництво		4	120	112	8
Насіннезнавство		4	120	84	36
Економіка і підприємництво		3	90	56	34
Організація с.-г. виробництва		3	90	56	34
Блок практичного стажування на підприємстві					
Організація та економіка с.-г. виробництва	3	3	90	-	90
Підготовка та захист звіту стажування	1	1	30	-	30
Семестрова сесія	2	-	-	-	-
Усього за 6-й семестр	20	22	660	392	268
Підсумкова державна атестація	2	-	-	-	-
Разом за навчальним планом	125	136	4080	2324	1756
Примітка: з урахуванням потреб роботодавця до підготовки фахівців можливе корегування навчального плану за рахунок варіативної (вибіркової) частини навчального плану)					

На відміну від блоку теоретичного навчання, який на нашу думку не повинен викликати питань, блок практичного стажування потребує більш детального пояснення.

Для якісної організації практичного стажування на виробництві, на нашу думку, необхідно з кожної навчальної дисципліни розробити програму стажування, в якій має бути відображено: мету, завдання, шаблони (таблиці, формули, графіки тощо), рекомендації щодо змісту висновків, список

рекомендованих першоджерел і критерії оцінки, засвоєних під час стажування знань, умінь і практичних навиків.

Програми стажування з кожної навчальної дисципліни мають бути розглянуті на засіданні відповідної кафедри, рекомендовані рішенням кафедри і затверджені методичною комісією факультету.

Розподіл у часі проведення практичного стажування в межах семестру залежатиме від часу проведення польових робіт та потреб роботодавців.

Оцінка за практичне стажування має бути невід'ємною складовою загальної оцінки вивчення (засвоєння) навчальної дисципліни. Тобто в екзаменаційну оцінку кожної навчальної дисципліни, з якої передбачене практичне стажування, крім балів за: лекції, практичні заняття, модульний контроль, індивідуальні завдання, іспит, має бути обов'язково врахована оцінка за проходження стажування.

Приклад розподілу балів, які присвоюються студентам за видами діяльності

Лекції	Практичні заняття	Модульний контроль	Індивідуальні завдання	Іспит	Стажування	Загальний бал
5	5	5	5	30	20	100

Максимальна кількість балів за видами діяльності може корегуватися залежно від специфіки кожної навчальної дисципліни, але оцінка за практичне стажування має складати не менше 20 % від загального балу за навчальну дисципліну.

8. Поточний та підсумковий контроль якості знань студентів

Поточний контроль якості знань студентів можна проводити за традиційною схемою (тестові контрольні роботи, модульний тестовий контроль, усні опитування, захист індивідуальних завдань), проте іспит, на нашу думку, бажано проводити в усній формі, щоб студент міг продемонструвати не тільки теоретичні знання та практичні навички, але й

зміг логічно поєднати теорію з практикою, залежно від змодельованої викладачем проблемної ситуації.

Захист звітів практичного стажування має проходити публічно, в присутності всіх студентів, які навчаються за дуальною формою здобуття вищої освіти, представника роботодавця, ведучого навчальної дисципліни і відповідального за практичне стажування студентів від навчального закладу.

Державний кваліфікаційний іспит теоретичного спрямування бажано проводити в усній формі. Для проведення іспиту необхідно скласти і затвердити рішенням методичної комісії факультету екзаменаційні білети, в яких два питання мають бути теоретичного спрямування, а третє питання – модель певної технологічної ситуації, яка потребує вирішення.

Державний кваліфікаційний іспит практичного спрямування слід проводити в умовах виробництва на базах практичного стажування. Для проведення іспиту необхідно скласти перелік практичних питань, залучивши до цього представників баз практичного стажування, які також слід затвердити рішенням методичної комісії факультету.

Для проведення кваліфікаційних комплексних іспитів слід затвердити наказом ректора державні комісії, до складу яких (крім традиційного їх складу), обов'язково мають входити представники баз практичного стажування та відповідальні за проходження стажування від навчального закладу.

ВИСНОВКИ

Запровадження дуальної форми здобуття вищої освіти має забезпечити:

- 1) рівновагу між попитом та пропозицією фахівців на ринку праці;
- 2) участь професійних спільнот та бізнесу у формуванні навчальних програм, професійних стандартів і організації навчального процесу;
- 3) формування нового покоління навчальних планів, в яких окрім теоретичної складової вагоме місце займатиме практичне стажування на виробництві;
- 4) зближення двох структур – системи освіти і системи зайнятості, забезпечуючи баланс інтересів між потребами роботодавців і пропозицією закладів освіти;
- 5) збільшення частки працевлаштування випускників вищих навчальних закладів;
- 6) поряд з професійними кваліфікаціями молодих спеціалістів набуття ними соціальних та комунікативних компетентностей;
- 7) можливість для роботодавця відібрати на роботу найкращих фахівців;
- 8) фінансову впевненість студенту під час навчання, гарантії працевлаштування та відкриту дорогу до майбутньої професійної кар'єри;
- 9) підвищення іміджу університету серед абітурієнтів та роботодавців, якісний і мотивований контингент студентів та їх успішне працевлаштування, перспективу отримання нових технологій та підвищення кваліфікації викладачів, додаткове фінансування, поліпшення матеріальної бази та тіснішу інтеграцію освіти, науки і бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дуальна освіта

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0).

2. Що таке дуальна освіта і навіщо вона українцям. Osvita.ua. 20.02.2017. Процитовано 01.02.2018.

3. Дрозач М. І. Розвиток професійного навчання кадрів на виробництві в контексті зарубіжного досвіду // Наука та інновації. – 2008. – Т 4. № 3. – С. 88-94.

4. Бойчевська І. Роль системи дуальної освіти у професійній підготовці молоді Німеччини // Порівняльно-педагогічні студії. – 2009.

5. Дуальна освіта. МОН України. 01.02.2018. Процитовано 01.02.2018.

6. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

7. Концепція впровадження дуальної освіти «Новини» Суспільство 19.09.2018 – 11:57 <https://www.rbc.ua/ukr/news/kabmin-odobril-kontseptsiyu-podgotovki-spetsialistov-1537345958.html>